

Speech SG Riedstra op congres Modernisering Wetboek van strafvordering, Den Haag, Fokker Terminal, 14 september 2017

Welkom bij dit derde congres over de modernisering van het Wetboek van Strafvordering.

Sinds het tweede congres is er veel gebeurd.

De boeken 7 en 8 van het nieuwe wetboek – over internationale strafrechtelijke samenwerking en over tenuitvoerlegging – hebben inmiddels beide het Staatsblad bereikt.

En de boeken 1 en 2 zijn in openbare consultatie gegaan.

De contourennota is zowel in de Tweede als de Eerste Kamer besproken en ook daar is steun voor de modernisering van het wetboek.

Een wetboek waar ook de generaties na ons mee uit de voeten kunnen.

Centraal in dit congres staan de adviezen die zijn uitgebracht over de boeken 1 en 2.

Het past me op deze plaats alle organisaties te bedanken.

Uw inbreng ademt veel inzet van capaciteit en deskundigheid uit. Dank daarvoor.

Als ik enigszins van afstand naar dit project kijk, herken ik veel uit een ander groot wetgevingsproject waar ik als SG van het ministerie van Infrastructuur en Milieu verantwoordelijk voor was, namelijk de *Omgevingswet*.

Daar werd een groot aantal wetten in één wet samengevoegd, met als doel voor de bevoegde gezagen integrale besluitvorming in het fysieke domein mogelijk te maken.

Dat wetsvoorstel is inmiddels wet geworden en men is nu bezig met de implementatie.

Toen we met dat wetsvoorstel begonnen, beseften we dat we *alle* betrokkenen en experts bij de voorbereiding van de voorstellen moesten betrekken.

Dan spreek ik over andere overheden, dus gemeenten en provincies, de landbouw, weg- en waterbouw, milieuorganisaties, toezichthouders en handhavers, deskundigen uit praktijk en wetenschap.

Daarmee ontstond er niet alleen draagvlak voor de wet. We pikten ook goede suggesties uit de reacties, zodat we een zo solide mogelijke, realistische wet konden maken.

Gebaseerd op kennis uit de praktijk.

Op die manier kregen we ook in een vroeg stadium zicht op de implementatie.

Waar we zoal tegenaan zouden lopen, maar ook wat – vermoedelijk – probleemloos zou uitpakken.

Dat we al zo vroeg rekening hielden met de implementatie, was niet alleen een voordeel bij de invoering van de wet.

Maar ook bij de vormgeving van de wet zelf en de keuzes die daarbij moeten worden gemaakt.

De soepele en gedegen manier waarop de Omgevingswet tot stand is gekomen en het vervolgtraject, wens ik ook het project Modernisering Strafvordering toe.

Al zal de vergelijking natuurlijk op een aantal punten afwijken.

Want wetgeven – ik hoef u daarover niets te vertellen – is een boeiend, maar vaak razend ingewikkeld proces.

Dat blijkt wel uit de bijdragen die u en andere betrokkenen de afgelopen maanden hebben geleverd.

Zijn er algemene lijnen in de adviezen te ontwaren?

Ja, maar duidelijk is ook dat de verschillen in positie en verantwoordelijkheid bij de strafrechtspleging zich vertalen in de reacties op de voorstellen.

Korter gezegd: u denkt er vaak verschillend over.

De procesdeelnemers hebben verschillende belangen en verschillen ook in waardering van de bestaande praktijk.

Dat is begrijpelijk, maar dat maakt het voor ons niet makkelijk te kiezen.

Ik noem een aantal dilemma's.

Het is niet slechts codificatie.

De wet moet niet de huidige praktijk stollen in gedetailleerde voorschriften.

We willen óók rekening houden met *nieuwe* ontwikkelingen, en daaraan ruimte bieden.

Anderzijds moet de wet ook een kader bieden voor de uitoefening van bevoegdheden.

Zoals de president van de Hoge Raad en de procureur-generaal bij de Hoge Raad in hun advies zeggen: "Bij strafvordering gaat het tegelijkertijd om de uitoefening en begrenzing van staatsmacht."

Dat geeft de spanning voor de wetgever goed en bondig weer.

Ik grijp ook terug op de opmerkingen van Jan Watse Fokkens tijdens het tweede congres over de begrippen subsidiariteit en proportionaliteit bij de uitoefening van bevoegdheden.

In hoeverre kunnen die algemene begrippen leidend zijn?

Fokkens pleitte er toen voor om ingrijpende bevoegdheden die aan de opsporingsautoriteiten terecht worden toegekend, zo concreet mogelijk te normeren in de wet, en dit niet te veel aan de rechter over te laten. Ook een goede verslaglegging van de uitoefening van deze bevoegdheden achtte hij van belang.

Aan de andere kant staat Ybo Buruma.

Die heeft in het NJB gepleit voor meer ruimte voor de professionals in de opsporing. Hij vraagt zich af of opsporingsambtenaren met al die regels niet te dicht op de huid worden gezeten.

Hoe moet je daar als wetgever mee omgaan?

Hoe ga je om met de spanning, soms hoogspanning, tussen normering en de wens tot vereenvoudiging, stroomlijning en vermindering van administratieve lasten?

Er is natuurlijk al veel gewonnen als we erkennen dat die spanning er is.

Ybo Buruma is bereid gevonden om vandaag in drie workshoprondes die spanning tussen rechtswaarborgen en administratieve lasten met u verder te spreken.

(andere dilemma's:)

Een van de onderwerpen waar die spanning zich voordoet, zijn de voorstellen voor de verdenkingscriteria. Dat ligt, zo blijkt wel uit de adviezen, niet zo eenvoudig.

Over het doel, een vereenvoudiging van de toepassingscriteria van bevoegdheden, die de opsporingspraktijk vergemakkelijkt, is men het wel eens.

En dat je een splitsing aanbrengt tussen de voorwaarden voor voorlopige hechtenis en de toepassingscriteria van de opsporingsbevoegdheden: dat beschouwt u over het algemeen als winst.

Maar of we die winst weer verspelen als we - als gevolg van die splitsing - moeten gaan werken met verschillende lijsten van delicten, daarover verschillen we van mening.

We hebben bij dit onderwerp uw gezamenlijke input gevraagd, om te komen tot een goede oplossing.

Ik hoop dat we daar uit komen.

Een ander dilemma is hoe we de voorlopige hechtenis opnieuw vormgeven.

Wij menen dat het bij een dergelijke ingrijpende vorm van vrijheidsontneming in de rede ligt dat je – als officier van justitie en rechter – eerst nadenkt over minder ingrijpende alternatieven, in de vorm van vrijheidsbeperking.

En dat je dat uitgangspunt ook terugvindt in de vormgeving van het wettelijk stelsel.

In de adviezen op het punt van de alternatieven voor voorlopige hechtenis klinkt door dat u erg hecht aan het bestaande stelsel en dat de rechtspraak binnen dit stelsel goed in staat is om te gaan met de spanning tussen de uitoefening en de begrenzing van staatsmacht.

Heel sterk klinken in de adviezen de pleidooien door voor flexibiliteit en voor een wetboek dat rekening houdt met nieuwe technieken.

Dat speelt in de sfeer van verslaglegging en het procesdossier: daar gaan we nog heel erg uit van een schriftelijke procescultuur.

Het speelt ook bij de opsporingsbevoegdheden.

Hier zullen we een wetgevingsstrategie moeten vinden voor nieuwe vormen van opsporing.

Dat is dan ook de reden dat we deze zomer een commissie van deskundigen hebben gevraagd te adviseren over de modernisering van het opsporingsonderzoek in het digitale tijdperk. Die commissie staat onder voorzitterschap van Bert-Jaap Koops.

Uiteindelijk willen we een wetboek dat in de praktijk werkbaar is.

En een wetboek dat voorziet in een evenwichtig stelsel van bevoegdheden en rechtswaarborgen.

Zeker is, dat we alle voorstellen en adviezen zullen toetsen aan deze centrale doelstelling.

Dat betekent ook dat de voorstellen niet alleen moeten worden gemeten met de meetlat van de bestaande praktijk en de bestaande jurisprudentie.

De wetsteksten zullen verder moeten reiken dan het hier en nu.

In het jargon van de Omgevingswet zou ik zeggen:

Wetteksten die *duurzaam* zijn.

Beste mensen

Hoe ziet het spoorboekje er nu verder uit?

U hebt bij de volgende adviesronde gevraagd om meer tijd.

Het gaat dan over de boeken 3, 4, 5 en 6 die in november van dit jaar in consultatie gaan.

Bij de advisering over de boeken 3 tot en met 6 wilt u ook de samenhang met de boeken 1 en 2 kunnen betrekken.

Het is inderdaad mogelijk dat keuzes bij de latere boeken leiden tot aanpassingen in de boeken 1 en 2 waarover u nu geadviseerd hebt.

Uw wensen zullen we moeten betrekken bij de verdere aanpak en planning van het proces.

Maar het betekent dat we in ieder geval de boeken 1 en 2 niet in oktober al aan de Raad van State kunnen voorleggen voor advies.

Een aangepaste dienstregeling willen we aan de minister, *welke* er dan ook zit, voorleggen.

U weet uit eerdere plannings dat ministers daar vaak een uitgesproken mening over hebben.

Ik rond af.

We gaan door met de modernisering van ons Wetboek van Strafvordering.

In nauw overleg met de praktijk.

Dat zien we niet als *luxe*, maar als *must*.

Want deze voorstellen raken u direct in uw dagelijks werk en hebben direct invloed op de effectiviteit van uw werk.

Het Wetboek van Strafvordering is een van de fundamenten van de rechtsstaat, die we blijven koesteren en vernieuwen.

Mij rest u een vruchtbaar en geanimeerd congres toe te wensen.